

Kommunstyrelsen

Rapport om utvärdering av den politiska organisationsstrukturen och styrningen

Bakgrund

Vi står inför slutet av en mandatperiod och inför en ny. Likt tidigare genomförs en genomgång av den politiska organisationen. Den här rapporten syftar till att sammanfatta tre möten som har ägt rum september till november, och föreslå åtgärder baserat på diskussionerna och beslutsprocesserna vid dessa möten. Vid mötena deltog gruppledare för alla partier i kommunfullmäktige, samt kommunsekreterare.

Parallellt med dessa arbetsmöten har en enkät skickats ut till kommunstyrelsens alla ledamöter.

Arbetsmöten

Tre möten har hållits i syfte att diskutera och utvärdera alla delar av den politiska organisationen, med utgångspunkt för struktur, så som delegation, organisationsform. Mötena har präglats av öppet klimat och en vilja att förstå. Frågor som har lyfts har diskuterats och vridits och vänts på.

Sammanfattning av diskussionspunkterna

Organisationsstruktur:

- Det fanns en återkommande diskussion angående storleken och strukturen på den politiska organisationen, specifikt gällande antalet utskott och kommunstyrelsens storlek.
- Frågan om att slå ihop sociala frågor med utbildning diskuterades och alla var endera för en sammanslagning, eller i vart fall inte emot.
- Överlag enighet om att inte minska antalet politiker och ge mer lite mer delegation till utskotten för att avlasta KS.

Process- och Strukturfrågor:

- Nuvarande beredningsprocess upplevs som för ostrukturerad. Vissa viktiga underlag för beslut är ofta ofullständiga och ges för sent, vilket försvårar granskning.
- Det har hänt att underlag ändras under pågående politisk beredning, vilket skapar merarbete och utmanar tilliten till förvaltningens beredning.

- Personalfrågor behöver få en tydlig politisk arena för att belysas och diskuteras. Detta är ett prioriterat politiskt område, vilket behöver reflekteras i såväl organisation som kultur.
- Utskotten borde få mandat att besluta i vissa frågor för att stärka digniteten, men i begränsad omfattning.

Organisationskultur:

- Det politiska informationsbehovet möts inte.
- Behov av att involvera politiker i tidigare skeden av problem och utmaningar för bättre förankring. Även innan ett formellt ärende finns.
- Ärenden får inte dyka upp så sent att det begränsar politiskt handlingsutrymme.
- En mer systematiskt ifrågasättande om vilka frågor som kräver politiskt beslut.

Förslag till vidare hantering

Frågorna kring struktur verkar vara relativt begränsade och därmed kan dom genomföras utan att göra våld på vare sig den politiska eller förvaltningens organisation. Beredningsprocessen behöver belysas och förvaltningens regler behöver stärkas för att minska risken för sena kompletteringar eller ofullständiga underlag.

Kommunstyrelsens enkätundersökning

Enkäten har skickats ut till kommunstyrelsens ledamöter och ersättare. Mätperioden var oktober - november 2025. Den mäter ett antal frågor från Instämmer verkligen inte till Instämmer helt och hållet. Enkäten var väldigt omfattande och tog ca 15 minuter att genomföra.

Av 34 ledamöter och ersättare svarade 22, varav 77% tillhörde majoritet och 23% opposition.

Enkäten är indelad i flera områden för att fånga olika delar av kommunstyrelsen, och dess utskotts, arbete. Utfallet av enkäten biläggs ärendet. Denna rapport kommer försöka identifiera olika områden där svaren sticker ut eller där utfallet visar på en förändring mot rådande praxis. Kapittelt kommer delas in i struktur och kultur.

Organisationsstruktur:

Planering och beslutsunderlag:

- Strukturella faktorer som påverkar tydligheten och förutsägbarheten av kommunstyrelsens planering är centrala. Det finns önskemål om att beslutsunderlag ska vara tydligare och mer kompletta för att stärka beslutsfattandet och strategiska prioriteringar.

- Fokusområdena råder det delade meningar om det tillför ärendet något, vilket även noterats bland fritextsvaren. Tidigare undersökningar både hos politik och förvaltning har konstaterat i stort samma sak.

Rollfördelning:

- Det finns osäkerhet kring vilka beslut som ska fattas av kommunstyrelsen kontra andra organ, vilket pekar på behovet av tydlighet i strukturen och roller inom organisationen. Rollfördelningen mellan politiker och tjänstepersoner förblir en kritisk punkt.

Ärendeföredragning:

- Hur föredragningar hanteras strukturellt är anmärkningsvärt. Det finns ett behov av bättre stöd för beslutsfattandet genom föredragningar samt mer effektiv hantering av information mellan utskott och kommunstyrelsen.
- En tydlig brytning från rådande praxis är föredragande av ärenden. Idag är utgångspunkten att kommunchef (eller avdelningschef) föredrar ärenden. 95% svarade att dom önskade se det motsatta, att utgångspunkten är att ärendets handläggare föredrar ärendet. Vart denna föredragning ska ske, utskott eller kommunstyrelse, går svaren isär.

Ekonomisk uppföljning:

- Den strukturella aspekten av ekonomisk uppföljning identifieras som ett område med förbättringspotential. Det finns ett behov av mer detaljerad och rättvisande ekonomisk information för att förtroendevalda ska känna sig trygga i sina bedömningar.
- Två områden som sticker ut är information om ekonomin i tid samt bedömning om budget kommer hålla – båda dessa sticker ut relativt till andra frågor i undersökningen. Dessa är två viktiga och mycket centrala områden för det politiska ansvaret, så svaret är bekymmersamt.

Utskottens arbete:

- Generellt finns en positiv uppfattning om utskottens strukturerade arbete och deras roll i att bereda ärenden som leder till välgrundade beslut. I kommunstyrelsen såväl som alla utskott rapporteras en fungerande dialog och öppenhet.
- Samhällsbyggnadsutskottet hade störst variation bland svaren, och fritextsvaren antyder att utskottets roll och värdeskapande inte är tydligt.

Organisationskultur:**Respekt och engagemang:**

- Diskussionerna inom både kommunstyrelsen och utskotten präglas av respekt och saklighet, vilket är en kulturell styrka som främjar effektivt samarbete.

Tydlighet och öppenhet:

- Att kommunstyrelsen arbetar mot gemensamma mål är oerhört viktigt kulturellt. Det finns en uppfattning om att det behövs mer öppenhet och tydlighet i kommunens gemensamma mål och strategier.

Dialogen med tjänstepersoner:

- En kulturell aspekt är hur information från tjänstepersoner och utskott lyfts till politisk diskussion. Det finns ett behov av att stärka dialogen, vilket kan förbättra hur strategiska projekt och utmaningar kommuniceras.

Samverkan och informationsflöde:

- Kulturen kring samverkan mellan olika nämnder och bolag tycks fungera väl. Men informationsflödet mellan kommunstyrelsen och förvaltningen behöver utvecklas för att främja transparens och stärka den politiska styrningen.
- Flera respondenter svarade att information om större projekt eller förändringar kom till politiken för sent.

Sammanfattning och slutsats

Rapporten analyserar den nuvarande politiska organisationen inom kommunen inför den kommande mandatperioden. En genomgång av strukturella aspekter visar att det finns varierande åsikter kring storleken och sammansättningen av kommunstyrelsen samt dess utskott. En sammanslagning av sociala frågor med utbildningsfrågor ses positivt av flera deltagare, vilket tyder på en vilja att optimera och effektivisera politiska processer.

Processen för politisk beredning framstår som oorganiserad, vilket resulterar i att beslutsunderlag inte alltid är fullständiga eller tillhandahålls i tid. Detta skapar osäkerhet i beslutsprocessen och pekar på ett behov av tydligare strukturer och förtydliganden i rollfördelningen mellan politiker och tjänstepersoner. Utskottens dignitet och funktion behöver lyftas och samtidigt avlasta kommunstyrelsen.

En förbättrad kulturell integration är nödvändig för att säkerställa en effektiv dialog och informationsflöde, där politiker inkluderas i tidigare skeden av betydande frågor. Detta skulle förbättra förankringen och öka handlingsutrymmet. Det råder även en uppfattning att den ekonomiska planeringen och uppföljningen behöver ses över för att bidra till mer träffsäkra politiska bedömningar och trygghet.

Slutligen konstateras att utskottens arbete överlag uppfattas som strukturerat och positivt, men det finns viss oklarhet kring samhällsbyggnadsutskottets funktion och värde. Personalpolitiska frågor är ett område som lyfts extra och behöver stärkas och tydliggöras. Sammanfattningsvis framträder ett behov av både strukturell och kulturell utveckling för att stärka den politiska organisationens effektivitet och förbereda den för framtida utmaningar.